

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни

«УПРАВЛІННЯ САНАТОРНО-КУРОРТНИМ КОМПЛЕКСОМ»

*(для студентів I курсу всіх форм навчання другого (магістерського) рівня
вищої освіти спеціальності 073 – Менеджмент)*

**Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2021**

Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Управління санаторно-курортним комплексом» (для студентів 1 курсу всіх форм навчання другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 073 – Менеджмент) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. Н. М. Влащенко. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. – 39 с.

Укладач канд. екон. наук, доц. Н. М. Влащенко

Рецензент

І. М. Писаревський, доктор економічних наук, професор Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

Рекомендовано кафедрою туризму і готельного господарства, протокол №1 від 27.08.2021.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1 Практичні (семінарські) заняття.....	4
2 Самостійна робота студентів.....	6
3 Система поточного та підсумкового контролю знань.....	7
4 Підготовка до практичних занять.....	9
Список рекомендованих джерел.....	31
Додатки.....	34

ВСТУП

Управління санаторно-курортним комплексом – навчальна дисципліна, що вивчає основи теорії і практики управління курортами в умовах трансформаційної економіки.

Метою викладання навчальної дисципліни «Управління санаторно-курортним комплексом» є формування у студентів знань про особливості функціонування курортних підприємств в умовах ринку, багатогранність спектру відносин управління як визначального фактора організаційної ефективності діяльності санаторно-курортних закладів і курортного комплексу в цілому.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Управління санаторно-курортним комплексом» є формування у студентів знань про структуру курортного комплексу на різних рівнях управління, а також про систему управлінських зв'язків в процесі забезпечення його сталого розвитку.

Предметом дисципліни є вивчення навчальної дисципліни є управлінські технології на підприємствах курортного комплексу, їх структурних підрозділах, а також інших суб'єктів курортного комплексу в процесі забезпечення їх сталого розвитку.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час проведення аудиторних занять: лекційних, практичних (семінарських). На лекціях розглядаються основні питання дисципліни. Найбільш важливі та складні питання винесено на розгляд та обговорення під час практичних занять. Поглиблене вивчення окремих питань і закріплення знань здійснюється під час виконання самостійної роботи, якій приділяється значна увага.

1 ПРАКТИЧНІ (СЕМІНАРСЬКІ) ЗАНЯТТЯ

Теми практичних (семінарських) занять

Семінарське заняття – форма навчального заняття, спрямована на закріплення студентами теоретичних знань, отриманих на лекціях і під час самостійного вивчення матеріалу дисципліни та виконання індивідуального науково-дослідного завдання.

Практичне заняття – форма навчального заняття, спрямованого на формування вмінь і навичок з виконання певних видів робіт, а саме проведення аналізу й подання обґрунтованих висновків щодо напрямків удосконалення інноваційної діяльності на вітчизняних підприємствах.

За кожною темою викладач проводить семінарське заняття, на якому організує обговорення зі студентами питань із тем, визначених робочою навчальною програмою, формує вміння та навички практичного застосування теоретичних положень навчальної дисципліни шляхом індивідуального виконання відповідно до сформованих завдань.

Завдання містить проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок студентів, встановлення загальної проблеми викладачем та її

обговорення за участю студентів, розв'язання контрольних завдань, тестовий контроль, перевірку й оцінювання.

Підсумкові оцінки за кожне заняття заносять до журналу. Оцінки, отримані студентом на семінарських заняттях, ураховують під час виставлення поточної оцінки за змістовими модулями з навчальної дисципліни «Управління курортами».

Всі практичні заняття проходять за планом проведення практичних (семінарських) занять (табл. 1.1).

Таблиця 1 – План проведення практичних занять для студентів всіх форм навчання другого (магістерського) рівня вищої освіти, напряму підготовки 073 Менеджмент

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДО	ЗО
МОДУЛЬ 1 Управління санаторно-курортним комплексом			
Змістовий модуль 1 Курортна система як об'єкт управління			
1	Характеристика стану здоров'я населення України	4	1,0
2	Місце санаторно-курортного комплексу в сфері надання послуг населенню України та економічній системі регіону	4	0,5
3	Структура управління санаторно-курортним комплексом в Україні	4	1,5
	Всього ЗМ 1:	12	3
Змістовий модуль 2 Державне регулювання санаторно-курортної діяльності та регламентація надання рекреаційних послуг			
4	Ліцензування, стандартизація і сертифікація санаторно-курортних послуг	5	1,5
5	Порядок відбору і направлення хворих на санаторно-курортне лікування	5	1,5
	Всього ЗМ 2:	10	3
Змістовий модуль 3 Забезпечення розвитку курортної системи			
6	Аналіз організації управління санаторно-курортними підприємствами	6	2
7	Організація маркетингової діяльності санаторно-курортних підприємств	3	1
8	Дослідження сучасних тенденцій диверсифікації діяльності санаторно-курортних закладів	3	1
	Всього ЗМ 2:	12	4
	Разом за дисципліною	34	10

Проведення практичного заняття базується на попередньо підготовленому матеріалі: тестах для виявлення ступеня оволодіння студентами необхідними теоретичними положеннями, пакетах завдань різного ступеня складності для

розв'язання студентами на занятті, групі письмових та усних питань за темою практичного (семінарського) заняття.

2 САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів є важливим елементом успішного засвоєння матеріалу дисципліни. Основою тут є самостійна праця студентів із вітчизняними та закордонними джерелами, нормативними актами у сфері інноваційного менеджменту. Самостійна робота – інструмент опанування навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Перелік питань для самостійного опрацювання подано в таблиці 2.

Таблиця 2 – Перелік питань для самостійного опрацювання для студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДО	ЗО
1	2	3	4
МОДУЛЬ 1 Управління санаторно-курортним комплексом			
Змістовий модуль 1 Курортна система як об'єкт управління			
1	Засади функціонування санаторно-курортного комплексу і його місце в економічній системі регіону та держави	13	15
2	Організація управління курортами. Форми курортної діяльності в Україні.	14	15
	Всього ЗМ 1:	27	30
Змістовий модуль 2 Державне регулювання санаторно-курортної діяльності та регламентація надання рекреаційних послуг			
3	Державне регулювання та нормативно-правове забезпечення санаторно-курортної діяльності в Україні	15	15
4	Санаторно-курортний продукт і його особливості	15	15
	Всього ЗМ 2:	30	30
Змістовий модуль 3 Забезпечення розвитку курортної системи			
5	Економічні аспекти управління курортами	14	15
6	Сучасні тенденції розвитку та управління курортами	13	14
	Всього ЗМ 3:	27	29
	Виконання індивідуального завдання (контрольної роботи)	–	30
	Підсумковий контроль	15	15
	Разом за дисципліною	99	134

Основні види самостійної роботи студентів:

– обов'язкове вивчення або закріплення матеріалу, отриманого на лекціях;

- опрацювання та вивчення інформації з джерел, рекомендованих до вивчення;
- підготовка до практичних (семінарських) занять, дискусій, роботи у групах, опитування, тестування;
- контрольна перевірка кожним студентом якості особистих знань за запитаннями для самостійного поглибленого вивчення та самоконтролю.

3 СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Оцінювання знань, вмінь та навичок студентів враховує види занять, які згідно з програмою дисципліни «Управління санаторно-курортним комплексом» передбачають лекційні, практичні (семінарські), а також самостійну роботу та виконання розрахунково-графічної роботи (для студентів заочної форми навчання).

Контрольні заходи для студентів включають поточний і підсумковий контроль.

Перевірка і оцінювання знань студентів проводиться в таких формах:

- оцінювання знань студента під час практичних (семінарських) занять;
- проведення проміжного контролю (опитування або письмові завдання);
- проведення контролю знань за змістовними модулями;
- проведення підсумкового (письмового) заліку.

Загальна оцінка за змістовий модуль складається з поточних оцінок, яку студент отримує під час практичних (семінарських) та оцінок за змістові модулі.

Загальна (модульна) оцінка з дисципліни визначається як середнє арифметичне оцінок за змістовні модулі, оцінки за виконання індивідуального завдання та оцінки за результатами підсумкового іспиту.

Оцінювання знань студента здійснюється під час практичних (семінарських) занять та виконання індивідуальних завдань і проводиться за чотири-бальною шкалою за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблеми, що розглядається;
- ступінь засвоєння матеріалу навчальної дисципліни;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків при виконанні індивідуальних завдань, та завдань, що винесені на розгляд в аудиторії;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та роботи висновки.

Оцінювання знань студента проводиться за 4-бальною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно):

1. Для одержання оцінки 5 (відмінно) студент повинен:

- укластися у встановлений термін підготовки відповіді;
- викладати теоретичний матеріал чітко, коротко, пов'язано й обґрунтовано;
- вміти оперативно розібратися в запропонованій ситуації, грамотно оцінити її і обґрунтувати ухвалене рішення;
- впевнено відповідати на запитання членів екзаменаційної комісії й без зауважень з їх боку.

2. Для одержання оцінки 4 (добре) студент повинен:

- укластися у встановлений термін підготовки відповіді;
- викладати теоретичний матеріал обґрунтовано й складно;
- не утруднятися у виборі рішення при аналізі запропонованої ситуації;
- вміти обґрунтувати ухвалене рішення;
- добре відповідати на запитання членів екзаменаційної комісії.

3. Для одержання оцінки 3 (задовільно) студент повинен:

- викладати теоретичний матеріал у доступній для розуміння формі;
- розібратися в запропонованій ситуації й розробити пропозиції по її рішення;
- позитивно відповідати на запитання членів екзаменаційної комісії;
- допускаються недостатньо впевнені й чіткі відповіді, але вони повинні бути правильні.

4. Оцінку 2 (незадовільно) одержують студенти, відповіді яких можуть бути оцінені нижче вимог, сформульованих у попередньому пункті.

Знання матеріалу оцінюється за чотири-бальною системою і згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів перекладається в систему оцінювання за шкалою ECTS (табл. 3).

Таблиця 3 – Шкала перерахунку оцінок результатів контролю знань студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики, диференційного заліку	Для заліку	
1	2	3	4
90–100	Відмінно	Зараховано	A
82–89	Добре		B
74–81	Задовільно	Зараховано	C
64–73			D
60–63			E
35–59	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання	Fx

Продовження таблиці 3

1	2	3	4
0–34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F

4 ПІДГОТОВКА ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Модуль 1 Управління санаторно-курортним комплексом

ЗМ 1 Курортна система як об'єкт управління

Тема 1 Засади функціонування санаторно-курортного комплексу та його місце в економічній системі регіону й держави

Заняття 1 *Тема заняття: «Характеристика стану здоров'я населення України»*

1.1 Фактори, які впливають на здоров'я населення України.

1.2 Аналіз статистичних даних, які характеризують стан здоров'я населення України.

1.3 Офіційні джерела, які характеризують стан здоров'я населення України: «Щорічну доповідь про стан здоров'я населення, санітарно-епідеміологічну ситуацію та результати діяльності системи охорони здоров'я України»

Мета заняття: засвоєння студентами сутності та основних тенденцій зміни стану здоров'я населення України.

Методика проведення практичної частини заняття: обговорення питань, що виникли у студентів під час самостійної підготовки до заняття; обговорення питань, які виникли після вивчення лекційного матеріалу; контроль за виконанням домашнього завдання.

Питання з теоретичної частини заняття:

1. Фактори, які чинять негативний вплив на стан здоров'я населення.
2. Аналіз демографічної ситуації в Україні.
3. Характеристика стану здоров'я населення України: дорослого, дитячого, старших вікових груп.
4. Характеристика санітарно-епідемічної ситуації.
5. Основні положення «Щорічної доповіді про стан здоров'я населення, санітарно-епідеміологічну ситуацію та результати діяльності системи охорони здоров'я України» Українського інституту стратегічних досліджень МОЗ України.

Контроль самостійної роботи студентів: підготовка доповідей за темами стану та тенденцій змін стану здоров'я населення України.

Методика організації самостійної роботи студентів: студент під час підготовки до заняття повинен знайти відповіді на наступні запитання:

1. Які фактори чинять негативний вплив на стан здоров'я населення України?
2. Дайте визначення поняттям «індустрія здоров'я».
3. Наведіть функції індустрії здоров'я?
4. Охарактеризуйте сучасну вікову структуру населення; наведіть тенденції її зміни.
5. Охарактеризуйте стан здоров'я дорослого, дитячого населення України та старших вікових груп.
6. Наведіть основні положення державної політики з питань довкілля та охорони здоров'я, забезпечення якості питної води.
7. Охарактеризуйте критерії оцінки якості питної води.
8. Наведіть основні положення кадрової політики у галузі охорони здоров'я.
9. Охарактеризуйте регіони України за станом здоров'я населення у розрізі захворюваності дорослого, дитячого населення України та старших вікових груп.

Домашнє завдання

Скачайте з інтернет-ресурсу «Щорічну доповідь про стан здоров'я населення, санітарно-епідеміологічну ситуацію та результати діяльності системи охорони здоров'я України за _____ (останній) рік»

1. Охарактеризуйте тенденції зміни стану здоров'я населення України.
2. Визначте позитивні тенденції; негативні тенденції.
2. Оцініть ситуацію з досліджуваного питання в Україні та в інших країнах Європи, світу.
3. Проаналізуйте регіональні відмінності в Україні з досліджуваного питання.
4. Систематизуйте виявлені проблеми.

Варіанти для виконання завдання наведені в таблиці 4.

Таблиця 4 – Варіанти для виконання завдання

Номер варіанта	Назва та зміст дослідження
1	2
1	1 АНАЛІЗ ДЕМОГРАФІЧНОЇ СИТУАЦІЇ В УКРАЇНІ
	1.1 Динаміка чисельності населення
	1.2 Сучасна вікова структура населення
	1.3 Динаміка народжуваності населення
2	2 АНАЛІЗ ДЕМОГРАФІЧНОЇ СИТУАЦІЇ В УКРАЇНІ
	2.1 Тенденції смертності населення
	2.2 Динаміка тривалості життя в Україні та регіонах

Продовження таблиці 4

1	2
3	3 ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ
	3.1 Загальні закономірності стану здоров'я населення
	3.2 Динаміка стану здоров'я дорослого населення
4	4 ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ
	4.1 Характеристика стану здоров'я дитячого населення
	4.1.1 Захворюваність дитячого населення
	4.1.2 Аналіз інвалідності дітей та шляхи її профілактики і реабілітації
5	5 ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ
5	5.1 Аналіз стану здоров'я населення працездатного віку
	5.2 Характеристика стану здоров'я населення старших вікових груп
6	6 ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ
	6.1 Характеристика репродуктивного здоров'я населення
	6.2 Глобальні цілі боротьби з неінфекційними захворюваннями та перспективи їх досягнення в глобальному, регіональному і національному контексті
7	7 ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ
	7.1 Захворюваність населення на туберкульоз
	7.2 Стан і проблеми наркоманії та алкоголізації населення
8	8. ХАРАКТЕРИСТИКА САНІТАРНО-ЕПІДЕМІЧНОЇ СИТУАЦІЇ
	8.1 Забезпечення якості води
	8.2 Характеристика якості повітря та ґрунту у сфері поводження з відходами
	8.3 Якість та безпека продуктів харчування
9	9 ХАРАКТЕРИСТИКА САНІТАРНО-ЕПІДЕМІЧНОЇ СИТУАЦІЇ
	9.1 Характеристика умов праці
	9.2 Характеристика навчальних і оздоровчих закладів для дітей
	9.3 Характеристика радіаційної ситуації
	9.4 Забезпечення епідемічного благополуччя
10	10 ХАРАКТЕРИСТИКА РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЧНИХ ЗАВДАНЬ З ОПТИМІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Закінчення таблиці 4

1	2
	10.1 Фінансування та економічні механізми управління галуззю в умовах її реформування (особливу увагу звернути на систему лікарняних кас; додатково розкрити сутність цієї системи та тенденції і перспективи її розповсюдження в Україні)
11	11 ХАРАКТЕРИСТИКА РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЧНИХ ЗАВДАНЬ З ОПТИМІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
	11.1 Аналіз міжнародного співробітництва та партнерства
12	12 ХАРАКТЕРИСТИКА РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЧНИХ ЗАВДАНЬ З ОПТИМІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
	Аналіз кадрової політики в охороні здоров'я

Джерела: основні [1–3]; додаткові [1, 2, 5, 6]; ресурси Інтернету [3, 4].

Тема 1 Засади функціонування санаторно-курортного комплексу та його місце в економічній системі регіону й держави

Заняття 2 *Тема заняття: «Місце санаторно-курортного комплексу в сфері надання послуг населенню України та економічній системі регіону»*

2.1 Місце санаторно-курортних послуг в системі сервісу.

2.2 Механізм взаємозв'язку фаз відтворення санаторно-курортного продукту.

2.3 Витрати СКК в економічній системі регіону, які створюють ефект мультиплікатора.

Мета заняття: засвоєння студентами сутності економічного впливу санаторно-курортного комплексу на розвиток регіону (держави).

Методика проведення практичної частини заняття: обговорення питань, що виникли у студентів під час самостійної підготовки до заняття; контроль за виконанням домашнього завдання.

Питання з теоретичної частини заняття:

1. Поняття «санаторно-курортна послуга», «рекреаційна послуга», «сфера відпочинку».

2. Взаємозв'язок дозвілля, охорони здоров'я, туризму та рекреації.

3. Характеристика фаз виробництва, розподілу, обміну і споживання санаторно-курортного продукту.

4. Формування та аналіз витрат на рівні діяльності установ СКК і в економічному просторі регіону.

5. Ефект мультиплікатора від діяльності СКК.

Контроль самостійної роботи студентів: підготовка доповідей за темами з особливостей фаз виробництва, розподілу, обміну і споживання санаторно-курортного продукту, формування ефекту мультиплікатора.

Методика організації самостійної роботи студентів: студент під час підготовки до заняття повинен знайти відповіді на наступні запитання:

1. Наведіть визначення понять «санаторно-курортна послуга», «рекреаційна послуга», «сфера відпочинку». Яким чином пов'язані між собою ці поняття?

2. Які елементи туризму, дозвілля та охорони здоров'я формують сферу рекреації?

3. Охарактеризуйте фази виробництва, розподілу, обміну і споживання санаторно-курортного продукту. Які основні дії передбачає кожна із зазначених фаз?

4. З якої причини витрати рекреанта, як правило, кількісно перевищують звичайні витрати його мешкання в постійному місці проживання?

5. Поясніть таку властивість санаторно-курортного продукту як невід'ємність місця виробництва послуги від місця її реалізації.

6. Охарактеризуйте основні пункти витрат рекреанта та рекреаційного підприємства в процесі надання відповідних послуг.

7. Які витрати рекреантів у місці відпочинку можна вважати основними, які додатковими?

8. Наведіть завдання регіональної системи щодо утримання витрат рекреантів.

9. Охарактеризуйте ефект мультиплікатора, який утворюється в процесі діяльності СКК.

10. Наведіть позитивний і негативний приклад дії ефекту мультиплікатора в процесі діяльності СКК.

11. Наведіть приклади утворення інших видів мультиплікативних ефектів від діяльності СКК, окрім мультиплікатора доходів.

Домашнє завдання: дослідження показників розвитку санаторно-курортного комплексу України.

6.1 Аналіз розвитку санаторно-курортного комплексу України

Цей аналіз необхідно виконувати за наступними критеріями:

1. Основні показники діяльності санаторно-курортних (оздоровчих) закладів.

2. Структура санаторно-курортного (оздоровчого) комплексу.

3. Кількість ліжок (місць) у санаторно-курортних (оздоровчих) закладах.

4. Кількість оздоровлених осіб у санаторно-курортних (оздоровчих) закладах.

5. Кількість санаторно-курортних (оздоровчих) закладів що звільнені від земельного податку та площа їх території.

6. Середньооблікова кількість працюючих у санаторно-курортних (оздоровчих) закладах.

7. Розподіл санаторно-курортних (оздоровчих) закладів за причинами, з яких вони не працювали протягом року.

8. Розподіл ліжкового фонду санаторно-курортних (оздоровчих) закладів, що не працювали протягом року

9. Розподіл санаторно-курортних (оздоровчих) закладів, що не працювали протягом року, за регіонами

10. Кількість ліжок (місць) у санаторно-курортних (оздоровчих) закладах за регіонами

11. Кількість осіб, які оздоровлені за аналізований період протягом тривалого часу, за регіонами

12. Кількість осіб, які відпочивали за аналізований період протягом одного-двох днів, за регіонами

13. Кількість дітей та підлітків, які оздоровлені за аналізований період протягом тривалого часу, за регіонами

14. Кількість дітей та підлітків, які відпочивали за аналізований період протягом одного-двох днів, за регіонами

15. Кількість осіб, які оздоровлені за аналізований період з числа постраждалих внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС

16. Розподіл іноземних громадян, оздоровлених протягом аналізованого періоду в санаторно-курортних (оздоровчих) закладах, за регіонами

17. Розподіл дітей за регіонами України, з яких вони прибули на оздоровлення у санаторно-курортні (оздоровчі) заклади

18. Фінансові показники діяльності госпрозрахункових санаторно-курортних (оздоровчих) закладів, що працювали протягом аналізованого періоду

19. Кількість дітей, які оздоровлені у дитячих таборах протягом аналізованого періоду, зокрема влітку

20. Частка осіб, оздоровлених в санаторно-курортних і оздоровчих закладах влітку

21. Кількість дітей, оздоровлених в санаторно-курортних закладах за регіонами, з яких вони прибули

22. Кількість оздоровлених дітей, що постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС, за регіонами

23. Розподіл дитячих оздоровчих закладів (таборів) за типами

24. Оздоровлення дітей у закладах (таборах) за типами протягом аналізованого періоду

25. Аналіз інших статистичних показників, які відображують розвиток санаторно-курортного комплексу України.

За результатами аналізу наведеної статистичної інформації необхідно навести графічне зображення аналізованих даних. Приклади графічного зображення аналізованих даних наведені на рисунках 1 та 2.

Зазначений вище аналіз необхідно виконувати з використання таких офіційних джерел:

1. Статистичний бюлетень «Санаторно-курортне лікування, організований відпочинок та туризм в Україні». К. : Держкомстат України.

2. Статистичний бюлетень «Колективні засоби розміщування в Україні». К. : Державна служба статистики України.

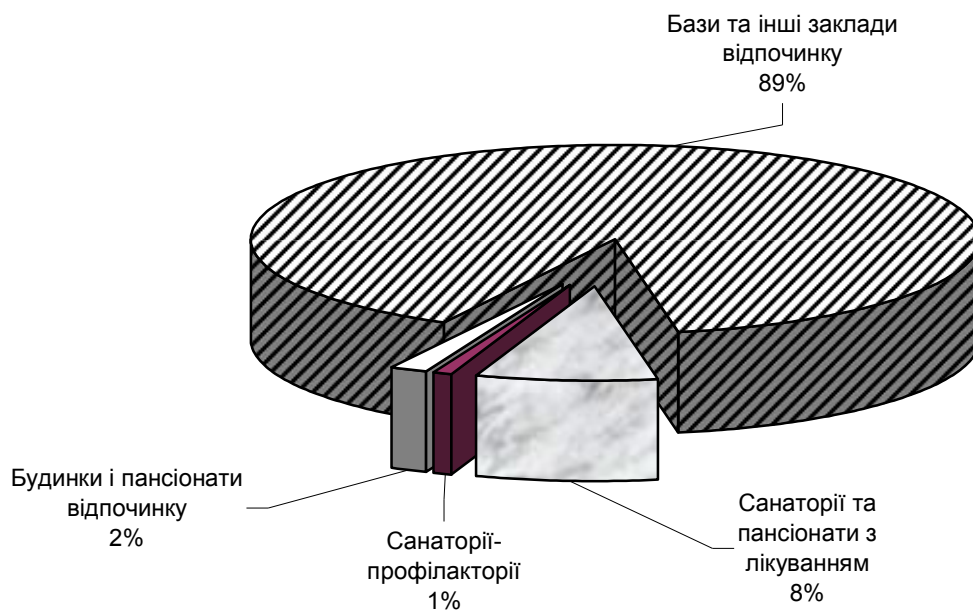

Рисунок 1 – Структура санаторно-курортних та оздоровчих закладів ... курортного регіону за... рік (приклад)

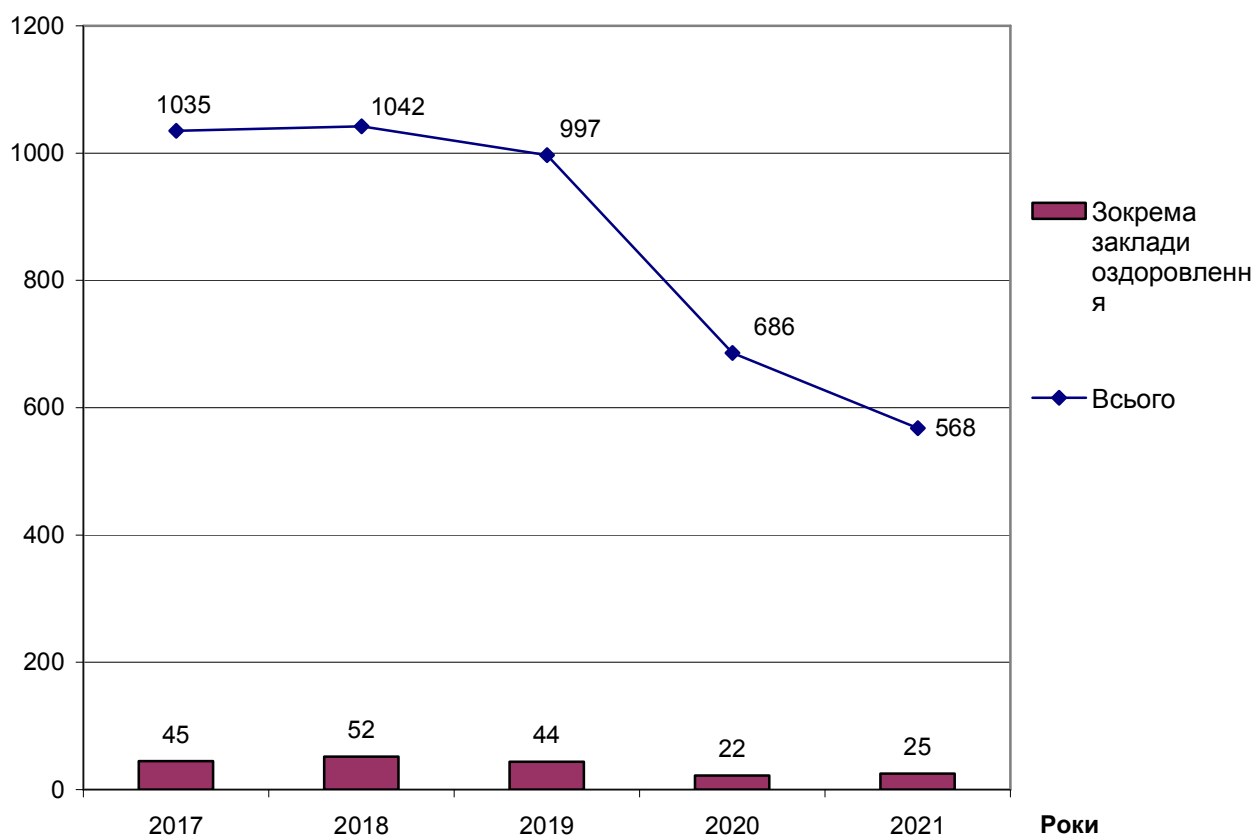

Рисунок 2 – Динаміка дитячих закладів оздоровлення та відпочинку, які працювали влітку (приклад)

3. Статистичний бюлетень «Туристична діяльність в Україні у ... році». К. : Державна служба статистики України.

4. Статистичний щорічник України за рік. К. : Державна служба статистики України

5. Державна служба статистики України: офіційний сайт. Url : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

6. Регіональні статистичні збірники, які відображують розвиток санаторно-курортної діяльності певного регіону та містять регіональні порівняння.

Вимоги до використання та наведення аналітичних даних:

1. Аналізований період має складати не менше 5 років.

Останній (звітний) рік, що досліджується, має бути не пізнішим за два роки від поточного.

2. Під час виконання зазначеної роботи необхідно зробити скрин шот сторінок офіційних статистичних джерел, які використовуються під час аналізу.

3. Домашня робота обов'язково має містити графічне зображення тенденцій розвитку СКК України, тобто мають бути побудовані графіки, що відображують динамічні та структурні показники.

Джерела: основні [1–3]; додаткові [1–3, 7–8]; ресурси Інтернету [3].

Тема 2 Організація управління курортами. Форми курортної діяльності в Україні

Заняття 3 Тема заняття: «Структура управління санаторно-курортним комплексом в Україні»

3.1 Еволюція управління санаторно-курортним комплексом в Україні.

3.2 Рівні управління санаторно-курортним комплексом.

Мета заняття: засвоєння студентами еволюційних особливостей управління санаторно-курортним комплексом та сучасного стану управління цим комплексом.

Методика проведення практичної частини заняття: обговорення питань, що виникли у студентів під час самостійної підготовки до заняття; контроль за виконанням домашнього завдання.

Питання з теоретичної частини заняття:

1. Еволюційні особливості в управлінні сферою курортів з часів незалежності України та по поточний час.

2. Функції органів державного управління на вищому, середньому та мікрорівні.

3. Функції органів громадського управління на вищому, середньому та мікрорівні.

4. Особливості здійснення корпоративного управління на відповідних рівнях.

Контроль самостійної роботи студентів: підготовка доповідей за темами з еволюційних особливостей в управлінні сферою курортів.

Методика організації самостійної роботи студентів: студент під час підготовки до заняття повинен знайти відповіді на наступні запитання:

1. Курорти яких видів існують в Україні, на території яких регіонів вони розташовані?

2. Назвіть органи управління курортною сферою в кожному регіоні України.

3. Яку назву має орган вищого управління сферою туризму (курортів) на сьогоднішній день?

4. Охарактеризуйте органи влади України, які представляють управління сферою курортів на вищому, середньому та мікрорівні.

5. У чому полягає різниця між громадським та корпоративним управлінням у сфері курортів? Що спільного мають ці види управління?

6. Охарактеризуйте як управлінську ланку соціальну сферу корпорацій.

7. Чи відрізняється процес управління оздоровницями, які знаходяться в приватній та в державній формах власності?

8. Наведіть приклади державних структур, які здійснюють громадське управління у сфері курортів.

9. Наведіть приклади організацій, які задіяні в корпоративному управління вітчизняними оздоровницями.

Домашнє завдання

1. Завантажити карту регіонів України.

2. Визначити, яке відомство (департамент, відділ, управління) відповідає за розвиток туризму і курортів у кожному регіоні (подивитися в Інтернеті).

Скласти таблицю або схему регіонів із зазначенням регіонального відділення, що відповідає за розвиток туризму та курортів (табл. 5).

Таблиця 5 – Приклад систематизації регіонів

Перелік регіонів	Регіональний підрозділ, який відповідає за розвиток туризму і курортів
Вінницька ОДА	Управління культури і туризму*
...	...
* В таблиці наведений приклад. На момент виконання роботи студентам слід уточнити цю інформацію	

3. Необхідно зробити скрин шот сайту з інформацією про структуру управління досліджуваної обласної державної адміністрації та структури управління того підрозділу, який відповідає за розвиток туризму і курортів.

4. За кожним регіоном необхідно виписати курорти та рекреаційні зони (зони відпочинку, де зосереджена велика кількість заміських засобів розміщення). Відзначити їх на карті України (табл. 6).

Таблиця 6 Приклад систематизації регіонального підпорядкування курортів

Регіон	Курорти	Примітки
АР Крим	Алушта	Тимчасово окуповані території
	Саки	
	Євпаторія	
	Ялта	
	Ливадія	Тимчасово окуповані території
	Мисхор, Кореїз, Гаспра	

Варіанти для виконання завдання наведені в таблиці 7

Таблиця 7– Варіанти виконання завдання

№ за варіантом	Область
1	Вінницька область Волинська область
2	Дніпропетровська область Житомирська область
3	Закарпатська область Запорізька область
4	Івано-Франківська область Київська область
5	Кіровоградська область Львівська область
6	Миколаївська область Одеська область
7	Полтавська область Рівненська область
8	Сумська область Тернопільська область
9	Харківська область Херсонська область Хмельницька область
10	Черкаська область Чернівецька область Чернігівська область
Варіанти завдання студенти обирають за останнім номером залікової книжки. За бажанням студенти можуть змінити номер варіанти завдання, однак цю можливість необхідно обов'язково узгодити з викладачем.	

Джерела: основні [1–3]; додаткові [1–3, 7–8]; ресурси Інтернету [3].

Змістовий модуль 2 Державне регулювання санаторно-курортної діяльності та регламентація надання рекреаційних послуг

Тема 3 Державне регулювання і нормативно-правове забезпечення санаторно-курортної діяльності в Україні

Заняття 4 *Тема заняття: «Ліцензування, стандартизація і сертифікація санаторно-курортних послуг»*

4.1 Ліцензування санаторно-курортних послуг.

4.2 Стандартизація та сертифікація санаторно-курортних послуг.

Мета заняття: засвоєння студентами сутності та характеристик процедур ліцензування, стандартизації та сертифікації санаторно-курортних послуг як основи забезпечення якості та безпеки санаторно-курортного продукту.

Методика проведення практичної частини заняття: обговорення питань, що виникли у студентів під час засвоєння лекційного матеріалу, самостійної підготовки до заняття.

Питання з теоретичної частини заняття:

1. Характеристика понять «ліцензія», «ліцензування».
2. Основні положення Закону України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» від 01.06.2000 № 1775-III.
3. Основні положення Наказу «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики» від 02.02.2011 № 49.
4. Діяльність органу з питань ліцензування – Департаменту управління та контролю якості медичних послуг.
5. Характеристика процедур здійснення сертифікації санаторно-курортних послуг.
6. Характеристика процедур здійснення акредитації санаторно-курортних закладів.

Контроль самостійної роботи студентів: підготовка доповідей за темами з особливостей здійснення процедур ліцензування, сертифікації та акредитації санаторно-курортних послуг.

Методика організації самостійної роботи студентів: студент під час підготовки до заняття повинен знайти відповіді на наступні запитання:

1. Дайте визначення понять «ліцензія», «ліцензування»?
2. Чи всі види послуг санаторно-курортних закладів підлягають ліцензуванню?
3. Які умови необхідно виконати санаторно-курортному закладу для отримання ліцензії?
4. Які процедури для санаторно-курортного закладу є обов'язковими, а які добровільними: ліцензування, сертифікація, акредитація.
5. Який термін дії має отримана санаторно-курортним закладом ліцензія?

6. Які види перевірок здійснює Департамент управління та контролю якості медичних послуг?

7. Дайте визначення поняття «сертифікація санаторно-курортних послуг»?

8. Які види сертифікації санаторно-курортних послуг Ви знаєте?

9. Який орган здійснює сертифікацію санаторно-курортних послуг в Україні?

10. Які схеми здійснення сертифікації санаторно-курортних послуг Ви знаєте? Опишіть їх.

11. Охарактеризуйте критерії (стандарты) державної акредитації санаторно-курортних закладів.

12. Охарактеризуйте етапи проведення державної акредитації санаторно-курортних закладів.

Домашнє завдання

1. Виписати (знайти) назви міжнародних організацій в сфері рекреації і туризму.

2. Виписати (знайти) назви вітчизняних організацій в сфері рекреації і туризму. Особливу увагу слід приділити акціонерним товариствам, які здійснюють корпоративну діяльність на території України, а також відомствам, в складі яких є санаторно-курортні організації.

3. Охарактеризувати діяльність трьох таких організацій за схемою:

– дата створення;

– цілі діяльності;

– кількість санаторно-курортних підприємств, що входять до складу даного відомства, і їх територіальне розташування, спеціалізація в лікуванні захворювань.

Об'єднання (описати діяльність трьох об'єднань на вибір):

1. ПАТ «Укрпрофтур».

2. Санаторно-курортне об'єднання «Укркурорт».

3. ТОВ «Укркурортсервіс».

4. ЗАТ «Миргородкурорт».

5. ЗАТ «Приазовкурорт».

6. ЗАТ «Трускавецькурорт».

7. ДП «Санаторно-курортний комплекс «Моршинкурорт».

8. Совет Всеукраинского союза общественных организаций «Совет по вопросам туризма и курортов».

9. ЗАТ «Євпаторіякурорт».

10. ЗАТ «Укрпрофоздоровниця».

4. Охарактеризувати діяльність відомих санаторіїв України (три відомства на вибір).

4.1. Незалежно від варіанту навести список Міністерств і відомств України.

4.2. Вказати місце розташування санаторіїв, представлених нижче Міністерств і відомств, охарактеризувати спеціалізацію їх лікування.

Відомчі організації (описати діяльність 3-х організацій на вибір):

1. Санаторії МВС України.
2. Санаторії податкової служби України.
3. Санаторії міністерства оборони України.
4. Санаторії служби безпеки України.
5. Санаторії МОЗ України.
6. Санаторії міністерства праці та соціальної політики.
7. Санаторії Південної залізниці України.
8. Санаторії Державного управління справами України.

Джерела: Нормативні: [1–7]; основні [2, 3]; додаткові [1, 2, 4, 9]; ресурси Інтернету [1–4].

Тема 4 Санаторно-курортний продукт і його особливості

Заняття 5 *Тема заняття: «Порядок відбору і направлення хворих на санаторно-курортне лікування»*

5.1 Загальні процедури відбору і направлення хворих на санаторно-курортне лікування.

5.2 Документальне оформлення процедур відбору і направлення хворих на санаторно-курортне лікування.

Мета заняття: закріплення теоретичних знань та формування практичних навичок щодо здійснення процедури відбору і направлення хворих на санаторно-курортне лікування.

Методика проведення теоретичної частини заняття: обговорення питань, що виникли у студентів під час самостійної підготовки до заняття, контроль за виконанням домашнього завдання, контроль знань студентів, отриманих на лекції.

Питання з теоретичної частини заняття:

1. Мета санаторно-курортного відбору.
2. Вимоги «Медичних показань і протипоказань для санаторно-курортного лікування дорослих і підлітків (крім хворих на туберкульоз)», затверджених наказом Міністерством охорони здоров'я України.
3. Характеристика лікувально-діагностичних заходів, які повинен пройти хворий перед направленням до санаторію.
4. Шляхи забезпечення громадян санаторно-курортними путівками.
5. Документальне оформлення процедур відбору і направлення хворих на санаторно-курортне лікування.

Контроль самостійної роботи студентів: підготовка доповідей, що висвітлюють особливості процедури відбору і направлення хворих на санаторно-курортне лікування, а також їх документального оформлення.

Методика організації самостійної роботи студентів: студент під час підготовки до заняття повинен знайти відповіді на наступні запитання:

1. Охарактеризуйте, з якою метою відбувається здійснення санаторно-курортного відбору.

2. На основі якого документу визначається перелік санаторно-курортних закладів, які в найбільшій мірі відповідають завданням лікування конкретного хворого?

3. Яку назву має документ, що засвідчує потребу у санаторно-курортному лікуванні і є однією з підстав для видачі хворому санаторно-курортної карти та путівки?

4. Наведіть основні медичні показання та протипоказання для санаторно-курортного лікування рекреантів.

5. Охарактеризуйте лікувально-діагностичні заходи, які повинен пройти хворий перед направленням до санаторію.

6. Охарактеризуйте шляхи забезпечення громадян санаторно-курортними путівками.

7. Яку інформацію містить курортна книжка рекреанта та ким вона заповнюється?

8. Охарактеризуйте процедуру евакуації рекреанта за місцем проживання у разі виникнення у нього протипоказань для перебування на курорті.

9. Хто приймає рішення про неможливість подальшого перебування рекреанта в санаторії з причини наявних протипоказань і необхідність його евакуації за місцем проживання або переведення до лікарні?

10. Вкажіть максимальний строк встановлення протипоказань перебування хворого в санаторно-курортному закладі.

Домашнє завдання 1

Дослідження проблем розвитку санаторно-курортного комплексу України із використанням наукових статей у фахових виданнях.

Необхідно дослідити розвиток санаторно-курортного комплексу України за такими напрямками (на вибір):

1. Вдосконалення нормативно-правової бази діяльності санаторно-курортного комплексу.

2. Дослідження класифікаційних ознак підприємств СКК.

3. Забезпечення доступності санаторно-курортних послуг.

4. Вдосконалення матеріально-технічної бази санаторно-курортних закладів.

5. Підвищення якості обслуговування в санаторно-курортних закладах.

6. Розвиток інвестиційної (інноваційної) діяльності підприємств СКК.

7. Перспективи державно-приватного партнерства в санаторно-курортній сфері.

8. Дослідження питань охорони курортних територій, рекреаційних навантажень на курортні зони та загально-екологічних питань.

9. Інші напрямки дослідження проблем розвитку санаторно-курортної діяльності в Україні.

План виконання роботи:

1. Для виконання цього завдання студентам необхідно скачати три статті за одним напрямком із наведеного вище переліку та структурувати питання з досліджуваної тематики (тобто навести основну суть з першої, другої та третьої статті).

2. Під час здачі та захисту роботи необхідно навести у додатках наукові статті, які були використані в процесі виконання завдання.

3. Зробити власні висновки щодо проведеного дослідження та вказати перспективи розвитку СКК за аналізованим напрямком.

Обсяг роботи має бути не менше 10 аркушів формату А 4 (без урахування додатків, змісту та титульного аркушу).

Джерела: основні [1–3]; додаткові [1, 2, 5, 6, 10]; ресурси Інтернету [2, 4].

Домашнє завдання 2

Необхідно завантажити Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 18 листопада 1999 року № 272 «Про затвердження Норм фізіологічних потреб населення України в основних харчових речовинах та енергії».

Варіанти для виконання роботи наведені в таблиці 8.

Таблиця 8 – Варіанти виконання завдання*

Номер за варіантом	Стать	Вік	Група фізичної активності	Маса тіла
1	М	25	I	70
2	Ж	20	I	50
3	М	35	II	75
4	Ж	32	I	55
5	М	45	II	80
6	Ж	43	III	60
7	М	65	III	85
8	Ж	64	IV	65
9	М	32	IV	90
10	Ж	48	II	70
Варіанти завдання за порядковим номером у журналі викладача або узгоджується між студентами та викладачем особисто				

Відповідно до варіанта завдання необхідно визначити:

1. Добові енерговитрати (в калоріях) дорослого населення
2. Добову норму споживання білків, жирів і вуглеводів.
3. Добову норму споживання мінеральних речовин.
4. Добову норму споживання вітамінів.

У роботі потрібно обґрунтувати застосування тих чи інших норм, скопіювавши відповідні рядки нормативних таблиць. У роботі потрібно надати необхідні розрахунки.

Змістовий модуль 3 Забезпечення розвитку курортної системи

Тема 5 Економічні аспекти управління курортами

Заняття 6 Тема заняття: «Аналіз організації управління курортними підприємствами»

6.1 Поняття «управління» та особливості його прояву в різних сферах діяльності.

6.2 Характеристика показників для визначення ефективності організації управління санаторно-курортним закладом.

6.3 Інтегрована оцінка ефективності управління курортними підприємствами.

Мета заняття: набуття теоретичних знань та опанування практичними навичками з організації управління санаторно-курортними підприємствами та визначення її ефективності.

Методика проведення теоретичної частини заняття: обговорення питань, що виникли у студентів під час самостійної підготовки до заняття, контроль знань студентів, отриманих на лекції.

Питання з теоретичної частини заняття:

1. Значення та необхідність забезпечення ефективного управління організацією (в цілому).

2. Підходи до визначення поняття «управління».

3. Аналіз показників для визначення ефективності організації управління санаторно-курортним закладом.

4. Інтегрована оцінка ефективності управління курортними підприємствами.

Контроль самостійної роботи студентів: підготовка доповідей та виконання домашніх розрахункових завдань щодо аналізу організації управління санаторно-курортними закладами.

Методика організації самостійної роботи студентів: студент під час підготовки до заняття повинен знайти відповіді на наступні запитання:

1. Охарактеризуйте підходи до визначення поняття «управління».

2. За якими критеріями оцінюють структуру управління санаторно-курортним підприємством?

3. Яким чином розраховують коефіцієнт співвідношення управлінського та обслуговуючого персоналу?

4. Наведіть еталонне значення коефіцієнт співвідношення управлінського та обслуговуючого персоналу.

5. Які показники характеризують інтенсивність руху кадрів?

6. Визначте послідовність розрахунку показників обороту кадрів за вибуттям, надходженням та плинності кадрів. Яким чином інтерпретують отримані результати?

7. Чи мають еталонні значення показники інтенсивності руху кадрів?

8. Наведіть послідовність розрахунку інтегрального показника ефективності управління санаторно-курортним закладом.

9. Яким чином складається інтегрована матриця ефективності управління санаторно-курортними підприємствами? Які показники приймають за ключові фактори успіху?

10. Яким чином визначається оцінка кожного ключового фактора успіху в інтегральній матриці?

Домашнє завдання

Аналіз рівня ефективності управління курортними підприємствами

Необхідно оцінити структуру управління курортними підприємствами і визначити переваги і недоліки за наступними критеріями:

- співвідношення управлінського і обслуговуючого персоналу (еталон $\approx 15:85$);
- коефіцієнти інтенсивності руху кадрів, зокрема коефіцієнт обороту кадрів за надходженням, за вибуттям та плинності кадрів;
- координація діяльності між керівниками різних ланок та їх структурними підрозділами;
- інтенсивність просування кадрів по кар'єрних сходах;
- організація підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів;
- інші аспекти управлінської діяльності.

1. Для розрахунку коефіцієнта співвідношення управлінського і обслуговуючого персоналу курортного підприємства необхідно кількість адміністративно-управлінського персоналу, а потім обслуговуючого персоналу поділити на загальну кількість персоналу підприємства.

Вихідні дані для розрахунків наведені в додатку А, таблиці А.1.

Результати розрахунків необхідно навести у вигляді таблиці 9.

Таблиця 9 – Структура кадрів курортного підприємства

Показники	Санаторій 1		Санаторій 2		Санаторій 3	
	Осіб	%	Осіб	%	Осіб	%
Середньооблікова чисельність персоналу, зокрема:						
– адміністративно-управлінський персонал						
– обслуговуючий персонал						

За результатами розрахунків необхідно зробити висновки.

2. Коефіцієнти інтенсивності руху кадрів характеризуються наступними показниками:

Коефіцієнт обороту кадрів за надходженням ($K_{o.n}$) – це відношення кількості прийнятих на роботу до середньооблікової чисельності працівників за певний період:

$$K_{o.n} = \frac{Ч_{np}}{Ч_{ср}}, \quad (1)$$

де $Ч_{np}$ – чисельність прийнятих на роботу, осіб;

$Ч_{ср}$ – середньооблікова чисельність працівників, осіб.

Коефіцієнт обороту кадрів за вибуттям ($K_{o.в}$) – це відношення вибулих працівників до середньооблікової чисельності:

$$K_{o.v.} = \chi_y / \chi_{cp}, \quad (2)$$

де χ_{np} – чисельність звільнених, осіб;

χ_{cp} – середньооблікова чисельність працівників, осіб.

Коефіцієнт плинності кадрів ($K_{п.к.}$) – це відношення чисельності звільнених за власним бажанням і за порушення трудової дисципліни за звітний період до середньооблікової чисельності за цей період:

$$K_{п.к.} = \chi_{вб} / \chi_{cp}, \quad (3)$$

де $K_{п.к.}$ – коефіцієнт плинності кадрів;

$\chi_{вб}$ – кількість звільнених за власним бажанням, осіб;

χ_{cp} – середньооблікова чисельність працівників, осіб.

Результати розрахунків оформляють у вигляді таблиці 10.

Таблиця 10 – Показників інтенсивності руху кадрів, долі одиниці

Показники	Санаторій 1	Санаторій 2	Санаторій 3
Коефіцієнт обороту кадрів за надходженням			
Коефіцієнт обороту кадрів за вибуттям			
Коефіцієнт плинності кадрів			

За результатами розрахунків необхідно зробити висновки.

3. В процесі виконання завдання студентам слід розкрити організаційні аспекти діяльності курортних підприємств (координація діяльності між керівниками різних ланок та їх структурними підрозділами; інтенсивність просування кадрів по кар'єрних сходах; організація підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів, інші аспекти управлінської діяльності), зробивши акцент на їхніх позитивних і негативних моментах в управлінні підприємствами. Зазначені аспекти управлінської діяльності студенти наводять описово без виконання певних розрахунків.

Джерела: основні [1–3]; додаткові [5, 6, 10].

Тема 5 Економічні аспекти управління курортами

Заняття 7 Тема заняття: «Організація маркетингової діяльності санаторно-курортних підприємств»

7.1 Характеристика маркетингових комунікацій санаторно-курортних підприємств.

7.2 Внутрішні комунікації.

7.3 Зовнішні комунікації.

Мета заняття: набуття теоретичних знань та опанування практичними навичками з організації маркетингових заходів та визначення їхньої ефективності.

Методика проведення теоретичної частини заняття: обговорення питань, що виникли у студентів під час самостійної підготовки до заняття, контроль за виконанням домашнього завдання, контроль знань студентів, отриманих на лекції.

Питання з теоретичної частини заняття:

1. Підходи до визначення поняття «маркетингові комунікації» та особливості їх застосування в санаторно-курортній сфері.

2. Склад та характеристика внутрішніх комунікацій санаторно-курортних підприємств.

3. Склад та характеристика внутрішніх комунікацій санаторно-курортних підприємств.

Контроль самостійної роботи студентів: підготовка доповідей за темами щодо розробки та реалізації внутрішніх та зовнішніх маркетингових комунікацій санаторно-курортних підприємств та оцінки їхньої ефективності.

Методика організації самостійної роботи студентів: студент під час підготовки до заняття повинен знайти відповіді на наступні запитання:

1. Дайте визначення поняття «маркетингові комунікації».

2. Обґрунтуйте необхідність здійснення маркетингової діяльності санаторно-курортними підприємствами. У чому вона полягає?

3. Визначте суб'єкт та об'єкт управління маркетинговою діяльністю.

4. У чому полягає прямий та зворотний зв'язок у процесі маркетингової діяльності санаторно-курортних закладів.

5. Охарактеризуйте ієрархічну структуру організації контролю маркетингової діяльності санаторно-курортних закладів.

6. Охарактеризуйте зовнішні та внутрішні маркетингові комунікації санаторно-курортного підприємства.

7. У який спосіб диференціюються інструменти просування в залежності від типу засобів розміщення?

8. Наведіть головні завдання персоналу відділу маркетингу та реклами санаторно-курортного підприємства в соціальних мережах.

Домашнє завдання 1 *Аналіз ефективності маркетингової діяльності санаторно-курортного підприємства*

Для аналізу ефективності маркетингової діяльності слід оцінити наступні показники:

– коефіцієнт співвідношення плану і факту обсягу продажів;

– коефіцієнт динаміки ринкової частки;

– рентабельність маркетингової діяльності.

Вихідні дані для розрахунку зазначених показників наведені в додатку А, в таблиці А.2.

Коефіцієнт співвідношення плану і факту обсягу продажів розраховують за формулою:

$$K_{V_{nl/\phi}} = \frac{V_{pr \phi}}{V_{pr nl}}, \quad (4)$$

де $K_{V_{nl/\phi}}$ – коефіцієнт співвідношення плану і факту обсягу продажів курортних послуг, частки одиниці;

$V_{pr \phi}$ – фактичний обсяг продажів курортних послуг, ліжко-днів наданих;

$V_{pr. nl}$ – запланований обсяг продажів курортних послуг, ліжко-днів наданих.

Еталонний показник коефіцієнта співвідношення плану і факту обсягу продажів має бути більшим або дорівнюватиме 1 ($K_{V_{nl/\phi}} \geq 1$).

Коефіцієнт динаміки ринкової частки визначають за формулою:

$$K_{D_{pc}} = \frac{P_{ч_{згн}}}{P_{ч_{бн}}}, \quad (5)$$

де $K_{D_{pc}}$ – коефіцієнт динаміки ринкової частки;

$P_{ч_{згн}}$ – ринкова частка підприємства у звітному періоді;

$P_{ч_{бн}}$ – ринкова частка підприємства у базисному періоді.

Еталонний показник коефіцієнта динаміки ринкової частки має тенденцію до збільшення.

Рентабельність маркетингової діяльності визначають за формулою:

$$P_{MD} = \frac{\Pi_{MЗ}}{B_{MЗ}} \cdot 100, \%, \quad (6)$$

де P_{MD} – рентабельність маркетингової діяльності;

$\Pi_{MЗ}$ – прибуток від маркетингових заходів;

$B_{MЗ}$ – витрати на маркетингові заходи.

Еталонний показник рентабельність маркетингової діяльності має бути більшим за 10 % ($K_{MD} > 10 \%$).

За результатами розрахунків слід зробити висновок щодо ефективності здійснення маркетингової діяльності курортних підприємств.

Домашнє завдання 2 Аналіз рівня задоволеності споживачів

Для оцінки рівня задоволеності споживачів необхідно проаналізувати структуру споживачів курортних підприємств за допомогою методу маркетингового шкалювання, який передбачає проведення вибіркового польового маркетингового дослідження та визначення профілю задоволеності певних груп споживачів за формулою:

$$A = \frac{f(x_i)}{\sum_{i=1}^5 x_i} = \frac{1x_1 + 2x_2 + 3x_3 + 4x_4 + 5x_5}{\sum_{i=1}^5 x_i}, \quad (7)$$

де A – рівень задоволеності груп споживачів;

x_1 – частка повністю незадоволених споживачів;
 x_2 – частка незадоволених споживачів;
 x_3 – частка нейтральних споживачів;
 x_4 – частка задоволених споживачів;
 x_5 – частка повністю задоволених споживачів;
 x_i – сума часток усіх споживачів (100 %).

Шкала оцінки ступеня задоволеності: від 1 – цілком не задоволені до 5 – повністю задоволені.

Вихідні дані для виконання розрахунків необхідно навести у вигляді таблиці 11.

Таблиця 11– Вихідні дані для застосування методу маркетингового шкалювання, % (приклад)

Показники	Санаторій «Карпати»	Санаторій «Україна»	Санаторій «Франко»
x_1 – частка повністю незадоволених споживачів	35	32	33
x_2 – частка незадоволених споживачів	32	33	37
x_3 – частка нейтральних споживачів	18	19	17
x_4 – частка задоволених споживачів	10	11	10
x_5 – частка повністю задоволених споживачів	5	5	3

«Карпати»: $A = (1 \cdot 35 + 2 \cdot 32 + 3 \cdot 18 + 4 \cdot 10 + 5 \cdot 5) / 100 = 2,18$;

«Україна»: $A = (1 \cdot 23 + 2 \cdot 33 + 3 \cdot 19 + 4 \cdot 11 + 5 \cdot 5) / 100 = 2,15$;

«Франко»: $A = (1 \cdot 33 + 2 \cdot 37 + 3 \cdot 17 + 4 \cdot 10 + 5 \cdot 3) / 100 = 2,13$.

Еталонне значення цього показника – 5 балів.

Після виконання розрахунків, отримані результати слід навести графічно.

Коефіцієнт маркетингового шкалювання по досліджуваним санаторіям наведений на рисунку 3.

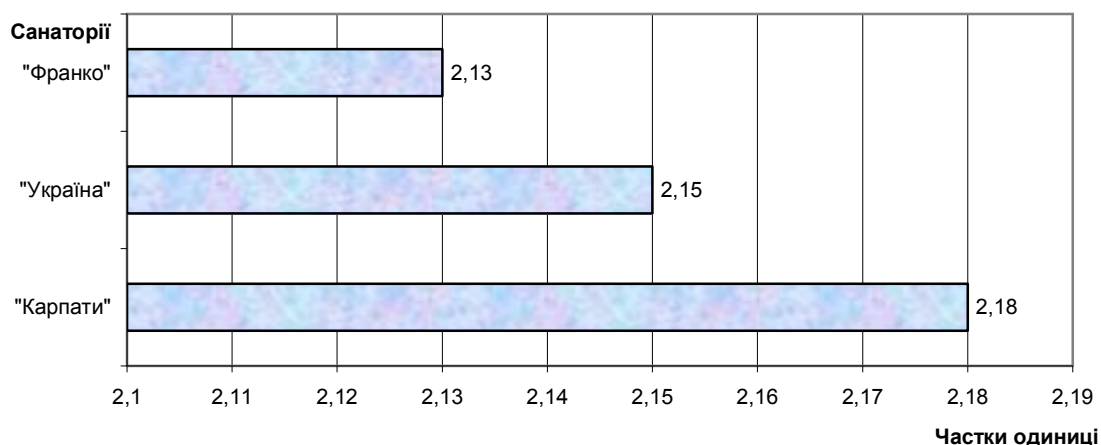

Рисунок 3 – Динаміка коефіцієнта маркетингового шкалювання за досліджуваними курортними підприємствами (приклад)

За результатами розрахунків слід зробити висновок про рівень задоволеності рекреантів курортними послугами досліджуваних підприємств.

Вихідні дані для розрахунку зазначених показників наведені в додатку А, в таблиці А.3.

Джерела: основні [1–3]; додаткові [1, 2, 5, 6, 7, 9, 10].

Тема 6 Сучасні тенденції розвитку та управління курортами

Заняття 8 *Тема заняття: «Дослідження сучасних тенденцій диверсифікації діяльності санаторно-курортних закладів»*

8.1 Причини та види диверсифікації діяльності санаторно-курортних закладів.

8.2 Диверсифікація санаторно-курортних закладів у період міжсезоння.

Мета заняття: набуття теоретичних знань та опанування практичними навичками зі створення умов сталого розвитку санаторно-курортних закладів на основі диверсифікації їх діяльності.

Методика проведення теоретичної частини заняття: обговорення питань, що виникли у студентів під час самостійної підготовки до заняття, контроль за виконанням домашнього завдання, контроль знань студентів, отриманих на лекції.

Питання з теоретичної частини заняття:

1. Обґрунтування необхідності диверсифікації діяльності санаторно-курортних закладів.

2. Види диверсифікації діяльності санаторно-курортних закладів в залежності від розміру, фінансової спроможності, розвитку інфраструктури, етапу життєвого циклу підприємства.

3. Особливості діяльності санаторно-курортних закладів у період міжсезоння.

4. Особливості диверсифікація санаторно-курортних закладів у період міжсезоння.

Контроль самостійної роботи студентів: підготовка доповідей за темами щодо вітчизняного та закордонного досвіду диверсифікації діяльності курортних підприємств.

Методика організації самостійної роботи студентів: студент під час підготовки до заняття повинен знайти відповіді на наступні запитання:

1. Дайте визначення поняття «диверсифікація».

2. Наведіть основні причини, які спонукають санаторно-курортні заклади диверсифікувати свою діяльність.

3. Які види диверсифікації санаторно-курортних закладів Ви знаєте?

4. Охарактеризуйте особливості спорідненої та неспорідненої диверсифікації.

5. За яких умов доцільно застосовувати горизонтальну та вертикальну диверсифікацію санаторно-курортних закладів?

6. Обґрунтуйте вибір стратегії диверсифікації санаторно-курортного закладу в залежності від розміру, фінансової спроможності, розвитку інфраструктури, етапу життєвого циклу підприємства.

7. Охарактеризуйте основні тенденції зміни обсягів реалізації санаторно-курортних закладів у період міжсезоння.

8. Яким чином сезонність впливає на сталий розвиток санаторно-курортних підприємств?

9. Наведіть приклади реалізації інвестиційних проектів вітчизняними та закордонними оздоровницями в рамках стратегії диверсифікації.

10. Наведіть особливості організації корпоративних свят, весіль, днів народжень, курсів підвищення кваліфікації на базі санаторно-курортних закладів.

11. Визначте причини, які стримують процес диверсифікації санаторно-курортних закладів в Україні.

Домашнє завдання Дослідити сучасні тенденції диверсифікації санаторно-курортних закладів

Студентам необхідно скласти доповідь на одну з перерахованих нижче тем:

1. Організація діяльності санаторно-курортних закладів у період міжсезоння.

2. Організація корпоративних заходів, ділових зустрічей, весіль, курсів підвищення кваліфікації та інших видів диверсифікації діяльності санаторно-курортних закладів.

В доповіді необхідно навести приклади діяльності вітчизняних санаторно-курортних закладів щодо перерахованих вище видів діяльності.

Джерела: основні [1–3]; додаткові [1–2].

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативні джерела

1. Про курорти [Електронний ресурс] : Закон України від 05.10.2000 № 2026-III – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2026-14>.

2. Про ліцензування певних видів господарської діяльності [Електронний ресурс] : Закон України від 01.06.2000 № 1775-III. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1775-14>.

3. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням [Електронний ресурс] : Закон України від 18.01.2001. № 2240-III. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2240-14>.

4. Про санаторно-курортний заклад [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2001. № 805. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/805-2001-%D0%BF>.

5. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики [Електронний ресурс] : Наказ МОЗ України від

02.02.2011 № 49 – Режим доступу :
http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20110202_49.html.

6. Про затвердження критеріїв державної акредитації санаторно-курортних закладів України [Електронний ресурс] : Наказ МОЗ України від 08.05.2002 №167. – Режим доступу:
http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20020508_167.html.

7. Про затвердження правил відбору і направлення хворих (дорослих, підлітків і дітей) на санаторно-курортне та амбулаторно-курортне лікування : Наказ МОЗ СРСР від 16.05.1983 р. № 580 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0580400-83>.

Базові джерела

8. Ветитнев А. М. Курортное дело : учеб. пособие / А. М. Ветитнев, Л. Б. Журавлева. – М. : КНОРУС, 2006. – 528 с.

9. Влащенко Н. М. Управління курортами : навч. посібник / Н. М. Влащенко ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. – 226 с.

10. Влащенко Н. М. Розвиток санаторно-курортного комплексу регіону: соціально-економічний аспект : монографія / Н. М. Влащенко ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2012. – 151 с.

Допоміжні джерела

11. Влащенко Н. М. Забезпечення соціально-економічного розвитку регіонального санаторно-курортного комплексу : монографія / Н. М. Влащенко ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : Вид-во ТОВ «Друкарня МАДРИД», 2012. – 254 с.

12. Влащенко Н. М. Социально-экономический механизм управления региональным санаторно-курортным комплексом (на примере АР Крым): монография / Н. Н. Влащенко ; LAP LAMBERT Academic Publishing, Германия, 2014. – 93 с.

13. Елоина Е. Н. К вопросу об оптимизации управления рекреационной сферой / Е. Н. Елоина, В. Г. Ковалев. – Одесса : ИПРЭЭИ, 1995. – 174 с.

14. Кравець О. М. Конспект лекцій з дисципліни «Курортологія» (для студентів всіх форм навчання, напрямів підготовки 6.030601 «Менеджмент», 6.140101 «Готельно-ресторанна справа», 6.140103 «Туризм») / О. М. Кравець, А. А. Рябєв; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2013. – 220 с.

15. Куценко В. І. Сфера відтворення здоров'я населення (соціально-економічний та регіональний аспект) / В. І. Куценко. – Київ : Наук. думка, 1994. – 220 с.

16. Ларичев Л. С. Розвиток санаторно-курортної справи в Українській РСР: монографія / Л. С. Ларичев. – Київ : Здоров'я, 1969. – 178 с.

17. Мамутов В. К. Рекреация: социально-экономические и правовые аспекты / [В. К. Мамутов, А. И. Амоша, Т. Н. Дементьева и др.] ; под ред.

В. К. Мамутова. – Київ : Наук. думка, 1992. – 144 с.

18. Огурцов А. Н. Санаторно-курортный комплекс в механизме социальной защиты населения / А. Н. Огурцов, В. И. Сигов. – Санкт-Петербург : СПбГУЭФ, 2000. – 113 с.

19. Основи курортології : посіб. для студ. та лікарів / М. В. Лобода, Е. О. Колесник, О. Е. Петровська та ін.; за ред. М. В. Лободи. – Київ : Видавець Купріянова О. О., 2003. – 512 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.fse.gov.ua/fse/control/uk/publish/article;jsessionid=2B83E82CBBEBAE7A835?art_id=62271&cat_id=43542.

2. Провоторова Є. В. Ліцензування як засіб державного регулювання в сфері рекреації [Електронний ресурс] / Є. В. Провоторова Є. В // Матеріали доповідей III науково-практичної конференції «Інформаційні технології в управлінні туристичною та курортно-рекреаційною економікою». – Бердянськ: АУІТ «АРІУ», 2007. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/provotorova.

3. Сайт Державної служби туризму і курортів. – Режим доступу : <http://tourism.gov.ua/publ.aspx?id=639>.

4. Сайт Федерація професійних спілок України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://fpsu.org.ua>.

Додаток А

Таблиця А.1 – Вихідні дані для розрахунку показників «Організація управління»

Показники	Варіант № 1			Варіант № 2			Варіант № 3			Варіант № 4			Варіант № 5		
	С 1	С 2	С 3	С 1	С 2	С 3	С 1	С 2	С 3	С 1	С 2	С 3	С 1	С 2	С 3
1. Середньооблікова чисельність персоналу, зокрема:	183	170	172	275	220	223	318	224	250	287	222	207	243	194	212
– адміністративно-управлінський персонал	26	30	25	35	20	25	28	24	26	24	22	27	23	22	22
– обслуговуючий персонал	157	140	147	240	200	198	290	200	224	263	200	180	220	172	190
2. Звільнено протягом року, осіб, всього,	75	60	54	84	80	81	98	87	85	78	70	65	67	60	65
зокрема за власним бажанням	60	50	44	75	72	76	80	78	71	69	54	58	60	53	52
3. Кількість працівників, прийнятих на роботу протягом року	40	46	50	65	53	65	76	80	67	70	60	56	55	45	48

Показники	Варіант № 6			Варіант № 7			Варіант № 8			Варіант № 9			Варіант № 10		
	С 1	С 2	С 3	С 1	С 2	С 3	С 1	С 2	С 3	С 1	С 2	С 3	С 1	С 2	С 3
1. Середньооблікова чисельність персоналу, зокрема:	283	270	252	175	120	123	218	244	260	187	192	217	213	224	252
– адміністративно-управлінський персонал	28	35	40	45	40	25	50	40	55	30	60	45	54	58	45
– обслуговуючий персонал	255	235	212	130	80	98	168	204	205	157	132	172	159	166	207
2. Звільнено протягом року, осіб, всього,	78	67	87	101	84	67	98	120	111	95	67	93	100	107	105
зокрема за власним бажанням	70	58	73	94	65	50	80	110	93	83	49	71	80	95	95
3. Кількість працівників, прийнятих на роботу протягом року	80	61	77	93	80	51	78	94	95	71	73	87	90	83	85

Таблиця А.2 – Вихідні дані для розрахунку показників «Ефективність маркетингової діяльності санаторно-курортного підприємства»

Показники	Варіант № 1			Варіант № 2			Варіант № 3			Варіант № 4			Варіант № 5		
	С 1	С 2	С 3	С 1	С 2	С 3	С 1	С 2	С 3	С 1	С 2	С 3	С 1	С 2	С 3
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Плановий показник надання послуг, ліжок-днів	12 345	14 356	17 654	25 678	30 987	23 654	27 650	43 876	65 832	76 543	62 985	49 873	75 432	79 321	87 540
Фактичний показник надання послуг, ліжок-днів	10 765	12 548	16 543	25 987	27 864	23 123	27 865	40 986	64 352	72 369	60 865	45 098	70 765	73 451	86 432
Ринкова частка підприємства в базисному періоді, %	0,56	1,98	2,65	2,17	2,19	3,98	4,87	6,08	7,76	8,22	7,18	6,54	8,02	8,29	9,94
Ринкова частка підприємства у звітному періоді, %	0,52	1,96	2,59	2,19	2,16	3,65	4,98	6,11	7,51	8,11	7,14	6,50	7,98	8,17	9,90
Витрати на маркетингові заходи, тис. грн	543,87	547,98	432,11	456,21	578,02	763,11	387,25	401,76	321,03	234,98	385,05	231,83	198,32	206,87	248,65
Прибуток від проведення маркетингових заходів, тис. грн	45,87	53,80	23,87	36,98	43,87	75,98	34,98	42,98	29,26	21,87	36,08	20,65	15,78	18,76	20,76

Продовження таблиці А 2

Показники	Варіант № 6			Варіант № 7			Варіант № 8			Варіант № 9			Варіант № 10		
	С 1	С 2	С 3	С 1	С 2	С 3	С 1	С 2	С 3	С 1	С 2	С 3	С 1	С 2	С 3
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	15	15	16
Плановий показник надання послуг, ліжко-днів	19 341	16 350	15 651	23 673	32 967	21 674	24 660	49 870	68 830	79 553	60 985	41 873	72 432	74 361	83 550
Фактичний показник надання послуг, ліжко-днів	18 760	14 545	12 546	21 989	30 804	20 103	21 825	44 982	63 302	75 319	54 865	37 098	69 765	72 471	80 482
Ринкова частка підприємства в базисному періоді, %	0,53	2,03	1,98	2,15	2,22	1,90	2,18	6,18	7,96	8,42	7,08	5,34	7,91	8,00	9,14
Ринкова частка підприємства у звітному періоді, %	0,50	1,99	1,93	2,13	2,18	1,87	2,14	6,14	7,49	8,34	6,94	5,20	7,78	7,95	9,01
Витрати на маркетингові заходи, тис. грн	433,87	417,98	482,11	406,21	528,02	563,11	317,25	491,76	301,03	334,98	325,05	271,83	298,32	216,87	268,65
Прибуток від проведення маркетингових заходів, тис. грн	25,87	33,80	21,87	30,98	38,87	55,98	30,98	40,98	19,26	27,87	31,08	21,65	25,78	21,76	21,76

Таблиця А.3 – Вихідні дані для розрахунку показників «Рівень задоволеності споживачів»

Показники	Варіант №1			Варіант №2			Варіант №3			Варіант №4			Варіант №5		
	С 1	С 2	С 3	С 1	С 2	С 3	С 1	С 2	С 3	С 1	С 2	С 3	С 1	С 2	С 3
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Загальна кількість обслугованих рекреантів	1029	1104	1471	1834	2322	2102	2144	3153	4597	5169	4348	3469	5055	5650	6649
Кількість повністю незадоволені х рекреантів, осіб	178	189	259	431	634	581	500	865	1 209	1 230	900	789	1 267	1 065	1 402
Кількість незадоволені х рекреантів, осіб	235	248	290	367	543	599	612	812	1 307	1 178	987	723	1 345	1 098	1 387
Кількість нейтральних рекреантів, осіб	256	250	345	459	488	430	388	654	987	1 345	1 090	876	1 054	1 245	1 432
Кількість задоволених рекреантів, осіб	205	219	321	411	455	380	412	497	876	900	900	432	876	1 145	1 320
Кількість повністю задоволених рекреантів, осіб	155	198	256	166	202	112	232	325	218	516	471	649	513	1 097	1 108

Продовження таблиці А. 3

Показники	Варіант № 6			Варіант № 7			Варіант № 8			Варіант № 9			Варіант № 10		
	С 1	С 2	С 3	С 1	С 2	С 3	С 1	С 2	С 3	С 1	С 2	С 3	С 1	С 2	С 3
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Загальна кількість обслугованих рекреантів	1706	1212	1046	1999	2370	1546	1559	3213	4869	6276	3919	2854	5367	6039	6191
Кількість повністю незадоволені х рекреантів, осіб	356	278	178	356	500	300	245	765	876	1344	654	634	1209	1198	1043
Кількість незадоволені х рекреантів, осіб	387	245	194	308	489	278	209	700	852	1 298	699	611	1 176	987	987
Кількість нейтральних рекреантів, осіб	432	289	228	525	561	344	550	632	1 100	1 407	876	765	1 241	1 456	1 409
Кількість задоволених рекреантів, осіб	308	213	204	432	440	325	344	600	1 165	1 240	886	543	987	1 100	1 565
Кількість повністю задоволених рекреантів, осіб	223	187	242	378	380	299	211	516	876	987	804	301	754	1 298	1 187

Виробничо-практичне видання

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни

«УПРАВЛІННЯ САНАТОРНО-КУРОРТНИМ КОМПЛЕКСОМ»

*(для студентів I курсу всіх форм навчання другого (магістерського) рівня
вищої освіти спеціальності 073 – Менеджмент)*

Укладач **ВЛАЩЕНКО** Наталія Миколаївна

Відповідальний за випуск *Н. М. Богдан*

За авторською редакцією

Комп'ютерне верстання *Н. М. Влащенко*

План 2021, поз. 401 М

Підп. до друку 11.11.2021. Формат 60 × 84/16

Електронний видання. Ум. друк. арк. 2,1.

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002.

Електронна адреса: office@kname.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК № 5328 від 11.04.2017.